

**Skjøtselsplan for slåttemark på Imangen,
Klevgardene, Oppdal kommune, Sør-Trøndelag
fylke.**

BIOREG AS

Rapport 2012:07

Utførende institusjon: Bioreg AS http://www.bioreg.as/	Kontaktpersoner: Finn Oldervik	ISBN-nr. 978-82-8215-191-7
Prosjektansvarlig: Finn Oldervik 6693 Mjosundet Tlf. 71 64 47 68 el. 414 38 852 E-post: finn@bioreg.as	Oppdragsgiver: Oppdal kommune ved fagansvarlig for miljø, Eli Grete Nisja.	Dato: 09.01.2012
Referanse: Oldervik, F.G. & Folden, Ø. 2012. Skjøtelsesplan for slåttemark på Imangen, Klevgardene, Oppdal kommune, Sør-Trøndelag fylke. Bioreg AS rapport 2012 : 07. ISBN; 978-82-8215-191-7.		
Referat: Rapporten beskriver naturverdier og artsmangfold for ei slåttemark på Imangen, den nederste av Klevgardene. Videre gjør rapporten rede for de skjøtselstiltak som bør settes i verk for å ta vare på de biologiske verdiene som er knyttet til lokaliteten.		
4 emneord: Kulturlandskap Naturtype Skjøtsel Slåttemark		

Figur 1. Foto; Finn Oldervik 08.08.2010. Bildet viser det gamle våningshuset på Imangen. Det var etter et snøras 14. februar i 1868 at husene ble flyttet tett inntil denne berghammeren. Snøraset tok husene både på Nedre Kletthamran, på Imangen og på en plass (trolig Haugan). Hele 32 menneske omkom og 23 ble skadet ved den ulykkelige hendelsen. Når ulykka fikk så stort omfang, så kommer det delvis av at det var mange veiarbeidere som losjerte på disse stedene den vinteren raset gikk. De holdt nemlig på med å bygge den nye vegen mellom Oppdal og Sunndal på den tiden.

Innhold

Innhold	3
Forord	4
A. Generell del	5
Slåttemarksutforminger Midt-Norge	5
Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker	6
B. Klevgardene; Imangen slåttemark	8
SØKBARE EGENSKAPER	8
SKJØTSELSPLAN	10
Kilder	12
Litteratur:	12
Muntlige kilder:	12
Internett:	12
Ortofoto/kart	13
Bilde	13

Forord

Opprinnelig etter initiativ fra Eli Grete Nisja, miljøansvarlig i Oppdal kommune, Sør-Trøndelag fylke, kom arbeidet med skjøtselsplaner i gang sommeren 2010. Det var to områder i Oppdal en skulle konsentrere seg om, nemlig Åmotsdalen og Klevgardene. Selv om det hadde foregått noe kartlegging i disse områdene tidligere, ble det ganske snart klart at både avgrensinger og beskrivelser var for grove og unøyaktige. Dette skapte en god del forvirring og frustrasjon i starten, men etter hvert forstod vi at det meste av arealene måtte kartlegges og avgrenses på nytt, selv om de gamle beskrivelsene av og til kunne benyttes som et tillegg til egne. Skjøtselsplanene i Åmotsdalen er de første planene for slike lokaliteter som blir laget av Bioereg AS og dens medarbeidere, og det har nok vært litt famling i starten. Vi har siden starten i 2010 også laget en del skjøtselsplaner for Møre og Romsdal, slik at vi føler nå at vi er inne på riktig spor.

Klevgardene, bl.a. inkludert Imanen, Liabø, Sæter og Kletthammer (Også Steker, Sliper og Dettli tilhører det samme kulturlandskapsområdet) er et særegent og verdifullt kulturlandskapsområde som det er svært viktig å få tatt vare på. Flere av gårdene her er fremdeles i drift og mesteparten av kulturlandskapet er i god hevd, noe som er viktig både ut fra verdien i å få tatt vare på det biologiske mangfoldet, men også med tanke på turistnæringen. Et velstelt kulturlandskap er regnet som viktig i så måte da Klevgardene er utgangspunkt både for fjellturer og andre turer langs de gamle ferdselsvegene som passerer gjennom området. Oppdal kommune anser det som svært viktig å prøve å beholde mest mulig av det autentiske miljøet i området og det gjelder både så vel bygninger som kulturlandskapet generelt.

Skjøtselsplanene for området har som hovedoppgave å ta vare på det opprinnelige artsmangfoldet, og da ved en skjøtselsmåte som ligner mest mulig på den tradisjonelle, dvs. med minimal gjødsling og sein slått, - eventuelt med supplering av litt vårbeite og høstbeite.

Vi vil med dette få takke Oppdal kommune v/Eli Grete Nisja for oppdraget og for et utmerket samarbeid om prosjektet. Så vil vi også rette en takk til eiere og brukere av de aktuelle områdene for velvilje og tålmodighet når vi har ringt og mast om opplysninger.

Mjosundet i Aure 09.01.2012

Tingvoll 09.01.2012

For Bioereg AS

Finn Gunnar Oldervik

Øystein Folden

A. Generell del

Slåttemarker er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemarker som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemarker med styvingstrær som blir høstet ved lauving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåttearealer (slåttemyr). De fleste jordvannsmyrene i Norge har tidligere vært slått, men myrslåtten opphørte i stor grad alt for lenge siden og forekom bare noen få steder fram til slutten av 1950-årene. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag likevel fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vadefugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekkeområder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemarker stor betydning for mange truete beitemarksopper. Slåttemarker kan ikke erstattes av beitemarker fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemarker har de høyest artsmangfold per m² og også de største bestandene av flere truete engarter. Gjennom historien har de vært, og vil også i framtiden være, viktige "levende genbanker". I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truete naturtyper.

Slåttemarksutforminger Midt-Norge

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Midt-Norge og dermed gir denne regionen et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Midt-Norge finnes utforminger av dunhavreeng på kysten med arter som blåstarr, vill-lin, ormetunge og marianøkleblom. Artsrike slåttemarker med bl.a. marinøkkel og rødflangre er registrert på Allmeningsværet i Roan, Sør-Trøndelag. Eksempel på artsrik dunhavreeng er registrert også i Oppdal kommune på Åmotsdalen gård og på Halsen. Også Kleivgardene-Sliper-Detli i Oppdal har meget artsrik slåttemark med kalk- og varmekrevende arter. I Lierne i Nord-Trøndelag på Kvelia finnes boreale slåttemarker (flekkgrisøreng) med lang kontinuitet, som fortsatt er i god hevd. Og på Storlia i Leksvik kommune finnes hevdede enger av ulike typer som frisk fattigeng, frisk til tørr middels baserik eng og vekselfuktig, baserik eng, med vill-lin, nattfiol, storblåfjær, bakkesøte, vårmarihand, bergskrinneblom, vårskrinneblom og stortveblad. Velhevda skogstorkenebb-ballblomslåttemarker finnes i Sølendet naturreservat, i Rørøros kommune, Sør-Trøndelag.

Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarkar

Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsforma, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent! I Oppdal som er det aktuelle området her, var det vesentlig senere starttidspunkt for slått enn ute i fjordene. På kysten av Nordmøre var oppstart av slått rundt den 10. juli slik som antydnet. Ungdommen her gjorde oftest fra seg slått hjemme for så å dra til Oppdal for å få seg slåttejobb. Dette var ofte tre uker/ en måned senere enn 10. juli, - dvs oppstart i slutten av juli/begynnelsen av august. Dette vil trolig også være det optimale tidspunkt for oppstart av slått i Oppdal nå med henblikk på restaurering/bevaring av gamle slåttemarkar i kommunen.

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes/ev.hesjes før det fjernes. Bakketørkinga er viktig for at frøa til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Enkelte steder har engene i tillegg vært beitet, enten vår eller høst eller begge deler. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått, men er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, er storfebeiting det mest skånsomme. De velger ikke ut "godbitene" slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må vente seg noe manuell etterrydding. Der en har tidligblomstrende arter som til eksempel søstermarihånd er det særlig viktig at en unngår vårbeite.

Restaurering

Når det gjelder restaurering av enger som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteareal er det viktig ikke å sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltaka er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvint, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteenger som *ikke* har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstre må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egna steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska rask- og storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær, brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskot, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet

nedanfor nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre sommere må de døde trea fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjøduert eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljå eller krattrydder. Ev. felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregna med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet sitt. Den bør så fjernes på høsten.

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se:

Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på DNS hjemmesider:
<http://www.dirnat.no/content/1916/>

B. Klevgardene; Imangen slåttemark

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)							
*Navn på lokaliteten Klevgardene; Imangen slåttemark			*Kommune Oppdal		*Områdenr.		
ID i Naturbase Del av BN00026945		*Sist registrert i felt av: Finn Gunnar Oldervik og Øystein Folden			*Dato: 03.09.2011		
Tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige):					Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:		
<ul style="list-style-type: none"> - John Bjarne Jordal bl.a. 16.06, 22.08, 30.08 og 09.09.2005. - Finn Oldervik 08.08.2010. - Øystein Folden 25.09.2010. - Øystein Folden 16.06.2011. - Finn Oldervik og Øystein Folden 03.09.2011. 							
Andre kilder:							
<ul style="list-style-type: none"> - Jordal, J. B. & Gaarder, G. 2005. Kartlegging av naturtyper i Oppdal kommune. Miljøfaglig Utredning Rapport 2005:66, 125 s. - Sterten, L. 2001. Vegetasjonskartlegging og skjøtselsplan; Kleivgardene - Sliper-Detli - området. Planteforsk Kvithamar forskningscenter. Grønn forskning 05/2001. 							
*Hovednaturtype:			Utforminger:				
<ul style="list-style-type: none"> - Kulturlandskap, slåttemark (D01) 100 % 			Frisk/tørr middels baserik eng (D0107) 100 % andel				
Tilleggsnaturtyper:							
<ul style="list-style-type: none"> - Ingen prioriterte 							
*Verdi (A, B, C): A – svært viktig		Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.): Ingen som vi kjenner til.					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)							
Stedskvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (no):		Vegetasjonstyper:	
< 20 m	X	God	X	Slått		Torvtekt	
20 - 50 m		Svak		Beite	x	Brenning	
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell	
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling			
		Dårlig		Lauving			
*OMRÅDESKILDRING (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)							

INNLEDNING: Lokalitetsbeskrivelsen er innlagt av Finn Oldervik den 07.03.2011 og supplert i jan. 2012 av Oldervik og Øystein Folden.

Da det foreligger planer om å utarbeide skjøtselsplaner for deler av kulturlandskapet tilknyttet de såkalte Klevgardene i Oppdal, ble lokaliteten oppsøkt og reinventert den 8. august 2010 av Finn Oldervik og den 25. september 2010 av Øystein Folden. Lokaliteten er også oppsøkt av Øystein Folden 16. juni 2011, og av Øystein Folden og Finn Oldervik 3. september 2011. Lokalitetsbeskrivelsen i Naturbase er opprinnelig innlagt av John Bjarne Jordal den 26.06.2005 og supplert den 14.11.2005. Jordals beskrivelse er basert på herbariebelegg av Johannes Haugen og beskrivelse i Sterten (2001) i tillegg til egne besøk den 16.06, 22.08, 30.08 og 09.09.2005. Lokaliteten er der beskrevet som en del av Imangen, sør. Grunnen til at Imangen slåttemark (nord) her er utskilt er at denne delen egner seg godt for slått, og slik som resten av Imangen har det da også tidligere vært slått her.

PLASSERING OG NATURGRUNNLAG: Lokaliteten ligger nedom riksvei 70, vest for Steker i et brattlendt område. Berggrunnen i området er ganske rik, og består for det meste av kalkstein/dolomitt og sandstein. Lokaliteten ligger trolig i mellomboreal vegetasjonssone (MB) nær grensa til sørboreal, og i overgangsseksjon mellom oseaniske og kontinentale vegetasjonsseksjoner (OC). Denne lokaliteten er foreløpig ikke atskilt fra resten av Imangen med f.eks. gjerde.

NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER: Hovednaturtypen er kulturlandskap og naturtypen har vi definert som slåtteemark (D01) selv om den i dag blir skjøttet ved beiting. Det er kanskje flere utforminger her, men vi har valgt å definere den som frisk/tørr middels baserik eng (D0107) eller dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b) av frisk/tørr middels baserik eng, mest i lavlandet (G7) (Fremstad 1997).

ARTSMANGFOLD: Artsmangfoldet ligner for en del på det som en finner på Imangen sør, men neppe alle artene som er registrert der finst akkurat på denne delen av storlokaliteten. Vi viser likevel til denne lokalitetsbeskrivelsen for å få en antydning om arts mangfoldet. Vi vil nevne at den rødlistede arten, Blek parasollsopp *Lepiota oreadiformis* (VU) er funnet på to-tre steder innen lokaliteten. Dette er en art som hovedsaklig er knyttet til tørrenger i Gudbrandsdalen. Generelt kan en si at det er mange basekrevende arter her, og potensialet for rødlistede beitemarkssopper virket også å være ganske stort.

Totalt 26 art(er) påvist: aurikkelsveve, bakkemynte, bitterbergknapp, dunkjempe, engsmelle, fuglevikke, gjeldkarve, glattveronika, grasstjerneblom, gulaks, hvitkløver, hvitmaure, prestekrage, revebjelle, ryllik, rødkløver, rødknapp, småsyre, stemorsblom, stornesle, sølvmure og tveskjeggveronika. Av sopp er følgende arter påvist; skjør vokssopp, kjeglevokssopp, lutvokssopp (NT) og blek parasollsopp (VU).

BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING: Hele bruket er inngjerda fra rv 70 og ned til elva. Mye av dette kan defineres som skogsbeite og er ikke inkludert i lokaliteten. Også noe beiteskog rundt de tidligere slåtteengene blir holdt i hevd av sau. Om en vurderer hele det aktuelle området under ett, så er det trolig det området som her er utskilt som er i best hevd.

Tidligere drift: Imang eller Imangen ble første gang nevnt i kildene først på 1600-tallet. En regner med at Imang ble utskilt fra Steker en gang i vikingtida, dvs etter ca år 800. Imangen var slett ikke noen dårlig gard, for ca 1856 fødde den 2 hester, 14 kyr, 22 sauer, 1 geit og 1 gris. Utsæden var ca ei kvarttønne rug, 7 tønner bygg og det ble satt 1 tønne potet (Høgset. 2001). Dette tyder på at mye av heimebøen ble nyttet til åkerland for ca 150 år siden. Selv om Imang kunne fø en brukbar buskap, så var det bratt og tungdrevet på garden og allerede i 1913 (1925) ble bruket fraflyttet. Deretter ble innmarka slått med ljå fram til ca 1956. I tidsrommet 1956 til 1965 ble bruket beitet av storfe. Siden ble det beitet av sau om våren og okser om høsten.

Nåværende drift: I dag blir lokaliteten vår- og høstbeita av sau, sammen med resten av den opprinnelige slåtteenga på garden. Det blir ikke gjødslet på vanlig måte, men beitedyra får kraftfortilskudd, noe som medfører en indirekte gjødsling. Særlig områdene som ligger nærmest foringsplassen virker å ha et noe nitrofilt miljø. På sikt vil dette medføre en utarming av arts mangfoldet og at eventuelle rødlistede beitemarkssopp vil gå ut. Det samme gjelder de lavvokste lyselskende naturengplantene.

FREMMEDE ARTER: Ingen fremmede arter er påvist på denne lokaliteten.

KULTURMINNER: Bygningene på garden må nok kalles et kulturminne, da de virker å være temmelig autentiske fra den tidsepoken de ble bygd (1870-årene). Rett i nerkant av lokaliteten er det mange m³ med rydningsrøyser.

SKJØTSEL OG HENSYN: Det bør verken gjødsles eller foregå jordbearbeiding på denne lokaliteten og den bør inngjerdes slik at den kan skjøttes med slått hvert år. Høstbeiting er positivt, men vår- og sommerbeiting er det motsatte. Foringsplassen vest for lokaliteten bør ha litt oppmerksomhet. Den representerer tilførsel av ekstra nitrogen ved at beitedyra tar for seg av ekstraforet og legger fra seg i slåttemarka. Dette forårsaker et nitrofilt miljø, særlig i de nærmeste arealene, noe som er svært skadelig både for karplanteflora og for fungaen av beitemarkssopp. Ved tynning langs kantene kan en gjerne spare igjen alm som kan forekomme spredt. I øverkant av lokaliteten er det en del brennesle. Denne bør forsøkes fjernet, gjerne med ljåslått flere ganger hver vekstsesong.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP: Lokaliteten må regnes som en del av det verdifulle kulturlandskapsområdet som går under navnet; Klevgardene – Sliper - Dettli

VERDIVURDERING: Både som del av et helhetlig kulturlandskapsområde og som potensiell slåttemark er lokaliteten verdifull, i tillegg til at den inneholder utforminger som er regnet som truede. Dessuten er det registrert rødlistede sopp på lokaliteten. Verdien blir slik satt til; Svært viktig - A

KARAKTERARTER:

Aurikkelsveve
Dunkjempe
Gjeldkarve
Gulaks
Prestekrage
Rødknapp
Sølvmore

RØDLISTEARTER:

Lutvokssopp (NT)
Blek parasollsopp (VU)

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtelsesplan: 06.01.2012	UTFORMA AV: FINN OLDERVIK OG ØYSTEIN FOLDEN		FIRMA: BIOREG AS	
EU89-UTM Sone 32 Ø=511115 N= 6939000	Gnr/bnr. 145/1	AREAL (nåværende): dekar	3,5	AREAL etter evt. restaurering:
				Del av verneområde? Nei!

MÅL:**Hovedmål for lokaliteten:**

- Lokaliteten skal holdes i god hevd med årlig slått og fjerning av høy etter tørking på bakken eller eventuelt hesjing. A-verdien på lokaliteten skal opprettholdes ved at populasjoner av ev rødlistearter og andre gode naturengarter skal holdes på dagens nivå, eller helst økes.
- Det er også et mål at slåttemarka etter hvert kan få tilbake den typiske slåttemarksstrukturen den må ha hatt tidligere.
- Slåttemarka skal ligge i et åpent landskap og kantsoner skal ikke skygges ut av skog og kratt.
- Slåttemarka skal ikke gjødsles.
- Uttransport av tørt høy bør gjøres med lettere kjøretøy på denne lokaliteten, f.eks. ATV eller elgtrekk. Det ferdig tørkede høyet kan også rakes nedover til jordbruksveien som passerer forbi nedenfor lokaliteten og lesses på høvelig vogn der.

Tilstandsmål arter:

- Artsmangfoldet i slåttemarka skal opprettholdes jf. artslistene over.
- Populasjoner av artene i lista over karakterarter skal opprettholdes.
- Populasjonen av rødlistearter skal opprettholdes eller helst utvides.

Mål for nedkjemping av problemarter/gjengroing:

- Lauvtrekratt og einer på slåtteeenga skal ikke forekomme.
- Forekomsten av brennesle og ev andre problemarter skal på sikt fjernes.

AKTUELLE TILTAK:**Aktuelle restaureringstiltak, utover de generelle:**

- Rydding/tynning langs kantene og fjerning av materiale
- Inngjerding av lokaliteten + ei grind

Aktuelle årlige skjøtselstiltak, utover de generelle:

- Sein slått - tidligst slutten av juli eller først i august
- Raking, vending og bortkjøring av høy for bruk som husdyrfôr etter minst to dagers tørking.
-

Prioritering (år)	Kostnad kr/timetall	Kontroll /dato:
2012, 2014 osv til det er ferdigryddet 2012	25 t à kr. 300,- kr. 7.500,- pr. år 230 m à kr. 60 pr. m = kr. 13.800,- + kr. 1.500,- = kr. 15.300,-	senhøst 2012 og 2014
årlig		2012, 2015
årlig	3,5 dekar à kr. 2.000,- = Kr. 7.000,- Samla sum 1. året: Kr. 29.800,-	2012, 2015

UTSTYRSBEHOV:

- tohjuls slåmaskin vil lette mye av slått
- ljà, rive, høygaffel
- ATV eller såkalt elgtrekk kan være gode alternativ, - både for å kjøre ut høy og i forbindelse med hogsten.

OPPFØLGING:

Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år:

Behov for registrering av spesifikke artsgrupper:

På enkelte parti av slåttemarka bør det være potensiale for beitemarksopp som med fordel kan undersøkes.

Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtselsavtale parter:			
ANSVAR: Person(-er) som har ansvar for iverksetting av skjøtselsplanen.			

ANSVAR:

Person(-er) som har ansvar for iverksetting av skjøtselsplanen.

Kilder

Litteratur:

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Fremstad, E. og Moen, A. (red). 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. - NTNU Vitenskapsmuseet. Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.

Høgset, G. 2001. Lønset og Storlidalen. Gards- og slektshistorie for Oppdal. Bind I. Utgitt av Oppdal kommune. S. 289 - 292.

Muntlige kilder:

Aud Marie Bøe Holand, Lønset. 7340 Oppdal

Tlf. 986 21 202 (Eier)

Internett:

Dato

01.12.11

01.12.11

Nettsted

Direktoratet for naturforvaltning, [Naturbase](#)

Artsdatabanken, [Rødlista og Artskart](#)

Ortofoto/kart

Figur 2. Dette ortofotoet frå Gislink viser avgrensinga av den aktuelle lokaliteten sentralt i bildet. Samlet utgjør lokaliteten ca 3,5 dekar.

Bilde

Figur 3. Foto; Finn Oldervik 08.08.2010. Bildet viser den øvre og østlige delen av lokaliteten. Dette er kanskje den delen av lokaliteten der slåttestrukturen er best bevart. Men det er klart at etter såpass mange år uten riktig skjøtsel, så vil det nok gå noen år før lokaliteten kan kalles ei ekte slåttemark.

Figur 4. Foto; Finn Oldervik, Bioreg AS den 08.08.2010. Bildet viser den dellokaliteten av Emangen som egner seg best for slått. Det er ganske jevnt og fint her, samtidig som skjøtselen virker å ha vært bra ved hjelp av beiting. Dette er den vestlige delen av lokaliteten. Et mindre areal til venstre er ikke tatt med i slåttemarka, da en foringsplass har medført ganske mye oppgjødsling i denne delen.

Figur 5. Foto; Finn Oldervik, Bioreg AS 08.08.2010. Dette bildet viser den midterste del av lokaliteten.

Figur 6. Foto; Øystein Folden © 16.06.2011. Bildet er tatt ganske langt øst i lokaliteten og viser beitesituasjonen knapt midtsommers.